

НОВА МАКЕДОНИЈА, Скопје, 23. V. 1991, 15921, 8,

РАЗГОВОР СО СКУЛПТОРОТ ПЕТАР ХАЦИ БОШКОВ

Ново понирање во уметноста

● Повикан од Советот на Шестото биенале, Хаци Бошков одржува самостојна изложба во Панчево. – Изложен е избор од негови-от опус кој, според оценките, е од исклучително значење за развитокот на современата југословенска уметност

Деновиве во Панчево се одржува Шестото биенале на југословенската скулптура, најголема и најуспешна југословенска изложба од овој вид. Покрај деловите на изложбата наречени „Актуелности“, „Каменот-можност за сведена форма“ и, унгарската современа скулптура, во делот под наслов „Избор од опусот“ (воведен пред две години заради претставувања на авторите што битно влијаеле врз развитокот на југословенското вајарство), е претставен и македонскиот скулптор Петар Хаци Бошков, пензиониран професор на Факултетот за ликовни уметности од Скопје. Интересно е дека сите шест скулптори-претставници од Македонија, кои се застапени меѓу излагачите со најактуелни творби (Томе Алиевски, Лилјана Гузелова, Маргарита Киселичка Калајиева, Станко Павлески, Јован Шумковски и Исимет Рамичевик) се некогашни студенти или ученици на професорот Хаци Бошков. Пред заминувањето на Хаци Бошков за Панчево, го водевме со него овој разговор, во нашата Редакција.

● На кој начин го претставувате својот опус на оваа изложба, каква е концепцијата за вашето учество на оваа Биенале?

– Моите идни чекори во скулптурата беа навестени на мојата последна, монографска изложба во Музејот на современата уметност во Скопје. Чекор во уметноста, во бесконечноста на визуелната уметност. Првичната идеја за мое то претставување во Панчево беше ретроспектива, но јас одлучив тоа да биде преку најновите дела

во кои е содржана целокупната до-сегашна моја работа, нејзина синтеза, со која отворам нови хоризонти за едно ново понирање во уметноста. Моето учество, имено, се состои од 4 дела составени од по-

Петар Хаци Бошков

веќе сегменти (околу 38) и насло-вот на тие дела е „Движење од квадрат до круг“. Сегментите се геометрички облици, од кубус до цилиндр, а за иднина ми остануваат остатнатите облици-топката, пирамидата и др. Прво што е значајно за овој избор е можноста за поставувањето на сегментите што ги създадов на неограничен број начини, што за мене претставува голема загатка. Мојата замисла за поставката е само едена естетска вредност. Во ликовната уметност

ова е ново – многумина во минатото го користеле истражувањето на можноста делото да не биде фиксирано од авторот во поставката. Иако, од друга страна, делото трпи влијание од времето и ретко кога се успева во иднината да биде поставено онака како што го фиксирали неговиот автор при создавањето. Значи, тука одлучувачки фактор е енергијата, и човечката и на природата.

● Која е постапката при обликувањето на сегментите, кои, пак, да споменеме, ги изработувате од материјалот брестал.

– Обликувањето на сегментите е втората важна работа. Тоа е мој производ, односно производ на човечкиот фактор. Но, можно е тие да се обликуваат и од страна на природата, со помош на нејзините сили. Јас ги пронаоѓам, оставам врз нив свој белег и основните дејствија кои јас ги вршам, како што тоа господата Соња Абациева во предговорот на понапред споменатата изложба убаво го објаснува се: сечење – како кај Дега, вадење – како Дишан, умножување – како Брак, повторување – како Бранкуси, перспектива – како Матис, а редукција – како Маљевич. Меѓутоа, јас чувствувам дека во однос на нив сум доста непо слушен, користејќи ги претходните сознанија, се обидувам меѓу нив и себе да создадам нови односи и белези како што се кршење, разлевашење, дупчење, и сето тоа да го компонирам или декомпонирам за еден простор. Во ваквите белези кои даваат некоја содржина ја согледувам содржината на животот. А тие процеси се бесконечни.

● Што ќе ни кажете конкретно за сегментите на целината?

– Од овој кубус што беше изложен на мојата последна изложба во Музејот на современата уметност и што беше цел, во едно парче, сега станаа делови, одделени меѓу себе. Кубусот доживеа деформација под притисок на силите, живна и поставката на тој начин стана игра од го лемините на тие сегменти (од мали до големи). Таа истовремено може да дава и урбанистички и пластични и архитектонски решенија.

Вториот дел од четирите скулптури-кубуси се легнати, наредени како плочник, зашто сегментите се распукани поради некоја сила оддолу. Тие се распаруваат и разградуваат, се појавуваат фрагменти со своја содржина и тие заедно (и сегментите и фрагментите) во третиот дел од изложбата се исправаат. Бидејќи при распакувањето и раздедувањето се појавува кривата линија, сегментите се распоредени во нова форма, кругна. Овој круген облик е ритнички составен, со елементи на спојување и подредување. Во оваа замисла од големо значење е просторот меѓу сегментите. Во воздушниот простор меѓу четирите дела на скулптурата е содржана мојата мисла, глађење и став за струењето на енергијата. Третиот дел од скулптурата е содржински: во бесконечниот број на можните поставки на тие сегменти ги согледувам елементарните животни состојби, односите плус-минус, деструкција-конструкција, стрес-спокојство, агресија-мир, будење-сон. Тоа се содржини на сегментите, поставени или од мене или од некои други сили, кои ќе го предизвикаат вниманието на гледачите.

С. Гуровска